

buitgemaakt. De woonplaatsen dezer soort liggen in Z. O. Europa, aan de oostelijke kusten der Middellandsche zee en de oevers der wateren van Centraal-Azië.

De Italiaansche Ornis werd eindelijk nog verrijkt door de vangst van *Branta bernicla nigricans* Lawr. (Siberië, van de Lena oostwaarts tot in het westen van arctisch N.-Amerika) en van *Lanius excubitor borealis* V. uit noordelijk N.-Amerika.

October 1907.

SNOUCKAERT.

23 Juli 1907 werd te Wölpe bij Nienburg a. d. W. een exemplaar geschoten van *Acridotheres ginginianus* (Lath.), eene soort uit noordelijk en centraal Britsch-Indië. Ik vermeld dit geval slechts volledigheidshalve; de vogel zal wel een uit gevangenschap ontsnapt exemplaar zijn.

Verlagen en Mededeelingen
Ned. Ornithol. Vereniging
4 (1907)

Ornithologische Verzamelingen in Nederland.

Het scheen mij niet onbelangrijk eens na te gaan wat op het gebied van het aanleggen van wetenschappelijke vogelverzamelingen in Nederland vroeger is geschied en wat ten huidigen dage plaats heeft. Daartoe heb ik eene kleine enquête ingesteld waarvan de resultaten hieronder worden medegedeeld. Vooraf wensch ik echter op te merken dat mijn onderzoek, om niet te veel omvattend te worden, zich heeft beperkt tot collectiën van vogels alleen, zonder zich over het gebied van oölogie en nidologie uit te strekken. Voor mijne enquête kwamen voorts uitsluitend in aanmerking verzamelingen van eenige uitgebreidheid, zooals trouwens reeds in het woord: verzameling ligt opgesloten. Op volledigheid zal het onderstaande wel niet kunnen bogen, in dien zin dat er stellig collectiën zijn, welke bestaan mij niet is bekend geworden en waarvan ik mitsdien geen verslag kan geven. Van groot wetenschappelijk belang zullen die collectiën waarschijnlijk niet wezen. Wel zullen er, behalve de door mij straks te noemen verzamelingen van middelbare en lagere scholen nog andere van dien aard bestaan, maar

meestal bevatten deze slecht opgezette exemplaren van de meest algemeen voorkomende soorten en hebben zij dus voor de ornithologen geenerlei belang.

De eerste en uitgebreidste Nederlandsche collectie is natuurlijk die van 's Rijks Museum te Leiden; het spreekt echter van zelf dat het niet bij mij opkomt over deze kolossale, wereldbekende verzameling te berichten. Elkeen kan haar trouwens gratis bezichtigen.

Elk van de Zoölogische Genootschappen (Dierentuinen) resp. te Amsterdam, 's-Gravenhage en Rotterdam, bezit zijne collectie opgezette vogels. Te Amsterdam kan men, behalve de zeer volledige Fauna Neerlandica en een groot aantal exoten, vele hoog interessante biologische groepen aantreffen die voor het leekenpubliek zeer nuttig zijn. Voor studeerenden is eene huidencollectie aanwezig, van soorten uit tropische gewesten.

In het Museum van den Dierentuin te 's-Gravenhage, in vroegere jaren tamelijk verwaarloosd, doch later gereorganiseerd en door verwijdering van slechte exemplaren verbeterd, ziet men onderscheidene vogelverzamelingen bijeen. Daaronder treft ons allereerst eene collectie van ongeveer 190 stuks inlandsche vogels, eertijds verzameld en opgezet door wijlen den majoor der cavalerie E. VAN WICKEVOORT CROMMELIN, dan tal van exoten afkomstig uit de verzamelingen der Heeren THOMAS PRYCE, van WOLTERBEEK MULLER en anderen. Wij zien daar eene werkelijk aardige collectie duiven, hoendervogels, colibri's, paradijsvogels, papegaaien, toekans enz., o. a. ook een twaalftal groepen prachtige exoten onder glazen stolpen. Achter in de zaal wordt het oog getrokken door een zeer groote en hooge vitrine bevattende honderd Amerikaansche dagen nachtroofvogels, aan den tuin geschonken door H. H. K. K. HH. Prinses HENDRIK der Nederlanden en de Groothertogin van Saksen. In eene rij vitrines bevindt zich voorts de oude collectie van het Genootschap, welker glansstuk bestaat in het eenige hier te lande ooit bemachtigd exemplaar van *Xema sabinei* Ross.

Het Museum der Rotterdamsche Diergaarde bevat eene niet zeer groote collectie inlandsche vogelsoorten, waaronder rariteiten als Roodhalsgans en Sneeuwuil, groote en kleine Trap, Ralreigers van Schollevaarseiland, jonge Kwakken in verschillend gevederte enz. te zien zijn. Het interessantste exemplaar is een volwassen ♂ van *Lanius minor* Gm., zooals men waarschijnlijk weet, een unicum.

overlijden die hoogte bereikt waarop zij zich thans bevindt, zoodat menige nomenclatorische verbetering in de verzameling zou zijn aan te brengen. Jammer genoeg zijn alle exemplaren opgezet (ook de enkele niet-inlandsche welke CROMMELIN bezat).

Coll. Mr. J. G. WURFBAIN te Velp, ± 350 stuks opgezette inlandsche vogels. Eén unicum, namelijk ♂ *Ceryle alcyon* (L.), Rheden, Januari 1901. Rariora: *Anthus richardi* V. ♂, Lisse, 14 October 1893, *Syrhaptus paradoxus* (Pall.) ♀, Texel 1891, *Otis tarda* L. ♂, Lijmers, December 1882, *O. tetraz* L. ♀, Malburgen bij Arnhem, 19 November 1884, ♀ Doesburg, 12 December 1901, *Stercorarius pomarinus* (Temm.) ♀, Rheden, 17 October 1879, *Larus fuscus* L. ♀ ad., Hornhuizen, 17 October 1900.

A. richardi en *L. fuscus* zijn, met enkele andere vogels, afkomstig uit de voormalige collectie SNOUCKAERT (zie boven).

Verder zijn nog aanwezig eene isabelkleurige variëteit van *Corvus corone* L., een witte variëteit van *Gallinago gallinago* (L.) en *Turdus iliacus* L. met een witte vlek op den kop.

Andere verzamelingen van eenig belang zijn mij niet bekend. Mochten er mij alsnog bekend worden, dan zal ik gaarne ook van deze verslag geven.

Intusschen is het reeds mogelijk om uit het bovenstaande enkele conclusiën te trekken. Terstond springt voor dengeen, die met het verzamelwezen van *particulieren* in het buitenland eenigermate bekend is, in het oog hoever de Nederlanders in dit opzicht achteraan staan, niet alleen bij de ons omringende groote Rijken, maar zelfs bij een land als Rusland, waar particuliere collectiën van vele duizenden exemplaren bestaan, welke voor de wetenschap van het meeste nut zijn, gelijk uit voortdurende publicatiën van russische zijde blijkt; ik behoef hier slechts de namen te noemen van mannen als BUTURLIN, SARUDNY, LOUDON, JOHANSEN, BIANCHI, KOREJEW, SUSCHKIN, enz. Ook Hongaren en Kroaten zijn ons heel verre vooruit.

In Nederland beperkt men zich angstvallig tot de inlandsche species, slechts ééne verzameling omvat de geheele palaeartische zone, en met de overige werelddeelen schijnt niemand zich te be-

moeien. Ééne schitterende uitzondering maakt dus wel de collectie BARTELS-TER MEULEN en het ware ernstig te wenschen dat meer dergelijke verzamelingen uit verschillende deelen der aarde hier te lande werden aangelegd. Dan zouden daarover interessante berichten kunnen worden geschreven, dan zou een Hollandsch ornithologisch tijdschrift kunnen bestaan en zou Nederland niet langer zoo ver bij het buitenland behoeven achter te staan.

Intusschen is binnen onze grenzen ook nog wel een en ander te doen; de herhaalde vondsten van nieuwe soorten zijn daar om dit te bewijzen, en met de studie der subspecies is niet meer dan een begin gemaakt. Daarom is des te meer te betreuren dat de Nederlandsche Regeering door het niet verleenen van de vereischte vergunningen tot het verzamelen van bij de wet beschermde vogelsoorten, eene zeer ernstige belemmering aan de studie in den weg heeft gelegd, en deze belemmering ook na het ernstig advies der mannen van het vak, niet heeft willen opheffen. Men kan van een Minister niet eischen dat hij met de ornithologie vertrouwd zij; maar wel dat hij, in plaats van de wetenschap te dwarsboomen, deze zooveel mogelijk bevordere. Dat is de plicht van elke Regeering en door dat te doen verleent zij niet een gunst, maar geeft eenvoudig slechts datgene waarop de wetenschap recht heeft. Onder vroegere Ministeriën is te dezen opzichte dan ook nimmer eenige moeielijkheid gerezen, eerst het tegenwoordige is tot bovenbedoeld treurig besluit gekomen. Laat ons hopen dat de bewindsman dien het hier betreft, alsnog tot beter inzicht moge geraken en anders zoodra mogelijk vervangen worden door een titularis die beter zal toonen te begrijpen dat een Minister der Kroon de uitoefening der wetenschap behoort te steunen en tot hare verheffing behoort mede te werken.

Hoe treurig steekt zulk kleinzielig bedrijf onzer Regeering af bijvoorbeeld bij de breede opvatting van die van het Duitsche Rijk, welke eerst 9000, later 12000 Mark bewilligde voor den bouw van een Museum aan het door de Duitsche ornithologische Vereeniging gesticht waarnemingsstation te Rossitten!

SNOUCKAERT.

Juli 1907.